

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

DECIZIE

Cererea nr. 27131/18
formulată de M.C.
împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită la 10 ianuarie 2023 într-o cameră compusă din:

Branko Lubarda, *președinte*,

Iulia Antoanella Motoc,

Pere Pastor Vilanova, *judecători*,

și Crina Kaufman, grefier adjunct de secție a.i.,

Având în vedere:

cererea nr. 27131/18 împotriva României, prin care o resortisantă a acestui stat, doamna M.C. („reclamanta”), născută în 1956 și domiciliind în București, reprezentată de C. Cojocaru, avocată în București, a sesizat Curtea la 5 iunie 2018 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”),

decizia de a nu dezvălui identitatea reclamantei;

decizia de a aduce prezenta cerere la cunoștința Guvernului român („Guvernul”), reprezentat de co-agentul Guvernamental, domnul S.-A. Purza, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

observațiile părților,

După ce a deliberat în acest sens, pronunță următoarea decizie:

OBIECTUL CAUZEI

1. În noiembrie 2008, reclamanta a consultat dr. T.F., care, bănuind un cancer rectal, a solicitat mai multe examinări. În decembrie 2008, o biopsie a confirmat prezența unei tumori. T.F. a prescris o radioterapie și a recomandat o intervenție chirurgicală. Doctorii A.C. și L.B. au efectuat radioterapia.

2. În continuare, persoana în cauză a solicitat o doua opinie dr. C.C. care i-a propus o intervenție mai puțin invazivă, pentru a înlătura tumora pe cale laparoscopică. Reclamanta a suferit intervenția în aprilie 2009. Aceasta a dezvoltat ulterior complicații, între care o stenoză anală și o fistulă recto-vaginală, pe care tratamentele administrate de C.C. nu le-au ameliorat.

3. În 2010, reclamanta a suferit două noi intervenții chirurgicale la Viena. Starea sa nu s-a ameliorat. A suferit o ultimă intervenție chirurgicală în august 2011. Cu această ocazie a fost realizat un anus artificial.

4. La 28 februarie 2012, reclamanta a sesizat parchetul cu o plângere penală pentru vătămare corporală și malpraxis împotriva lui T.F. și C.C. La 30 mai 2014, a cerut extinderea anchetei la A.C. și L.B. Aceasta s-a constituit parte civilă în cursul procedurii.

5. Parchetul i-a audiat pe T.F. și C.C., pe reclamantă și pe martori și a cerut efectuarea unei expertize la Institutul Național de Medicină Legală („institutul”).

6. La 30 iunie 2014, institutul a emis un raport în care a concluzionat că: diagnosticul de cancer a fost corect și excizia chirurgicală a tumorii a fost necesară; intervenția pe cale laparoscopică a fost acceptată; complicațiile puteau apărea mai frecvent după radioterapie și pacienta trebuia informată despre acestea; fistula recto-vaginală era o complicație cunoscută a radioterapiei și a dilatării stenozei și nu se datora unei greșeli medicale. În raport se menționa că nici formularul de consimțământ, nici alte documente medicale nu fuseseră transmise către institut.

7. La 16 septembrie 2015, parchetul a dispus neînceperea urmăririi penale față de T.F. și C.C. Pronunțându-se asupra plângerii formulate de reclamantă, judecătoria competentă din București („judecătoria”) a trimis cauza, la 18 februarie 2016, la parchet pentru clarificarea faptelor. Judecătoria a dispus ca parchetul să-i audieze pe A.C. și L.B. și să-i supună pe T.F. și C.C. testului poligraf. Judecătoria a cerut parchetului să strângă toate documentele medicale referitoare la reclamantă, să solicite prin comisie rogatorie documentele întocmite la Viena și să refacă expertiza medico-legală. În sfârșit, judecătoria a solicitat lămuriri asupra chestiunii consimțământului.

8. Ulterior, parchetul a audiat cei patru medici și a solicitat un nou raport de expertiză la institut. Autoritățile au furnizat institutului 40 de documente medicale suplimentare și reclamanta a comunicat documentele emise la Viena. La 15 martie 2017, experții legiști au examinat persoana în cauză.

9. Institutul a emis, la 8 mai 2017, un raport pentru o nouă expertiză medico-legală („raportul pentru o nouă expertiză”) în care a concluzionat că: diagnosticul de cancer a fost confirmat; investigațiile efectuate în mod multidisciplinar erau în conformitate cu standardele medicale; intervențiile chirurgicale au fost decise și realizate corect; formularul de consimțământ lipsea; complicațiile apărute nu erau rezultatul unei erori medicale. La 15 mai 2017, raportul a primit avizul de conformitate de la Comisia de control din cadrul institutului.

10. Reclamanta a contestat cel de al doilea raport și a solicitat parchetului să ceară opinia unui expert din afara institutului, cu care aceasta era în legătură. La 9 iunie 2017, parchetul a respins această cerere deoarece reclamanta ar fi putut desemna un expert care să participe la noua expertiză, iar probele propuse nu aduceau elemente noi. La 5 iulie 2017, parchetul a respins o nouă cerere de probe suplimentare și a constatat că nu era necesară o nouă audiere a lui A.C. și L.B.; că T.F. și C.C. nu și-au dat consimțământul pentru testul poligraf; că toate documentele medicale fuseseră depuse la dosar și că nu mai era necesară comisia rogatorie solicitată.

11. La 12 iulie 2017, parchetul a dispus neînceperea urmăririi penale. A constatat că cei patru medici au acționat conform protocoalelor în vigoare și că elementele constitutive ale infracțiunii de vătămare corporală gravă nu erau prezente. Cu privire la consimțământul pentru tratament, parchetul a observat că practica în vigoare nu era unitară și lăsa la discreția medicilor modul de a proceda. Actele și lucrările dosarului în speță demonstrau că persoana în cauză cunoștea în detaliu diagnosticul, tratamentele propuse și riscurile implicate. Simpla lipsă a unui formular scris de consimțământ nu constituia o infracțiune de neglijență în serviciu.

12. Prin hotărârea definitivă din 6 decembrie 2017, judecătoria a respins plângerea reclamantei. În baza raportului de nouă expertiză, pe care l-a considerat complet, instanța a constatat că nu existau fapte de vătămare corporală gravă. A hotărât că starea de sănătate a persoanei în cauză era rezultatul complicațiilor apărute după radioterapie și după intervențiile chirurgicale. Cu privire la faptele de neglijență, instanța a observat că, la momentul faptelor, nu exista o practică unitară pentru a obține consimțământul pacienților, că probele demonstrau că persoana în cauză cunoștea în detaliu procedurile medicale, că medicii îi oferiseră explicațiile necesare și că sancțiunile disciplinare aplicate deja (infra, pct. 15) erau suficiente.

13. Între timp, reclamanta a formulat o plângere disciplinară împotriva lui T.F. și C.C. Plângerea sa nu privea pe A.C. și L.B.

14. La 24 februarie 2012, Colegiul Medicilor din București a început cercetarea disciplinară. Comisia de disciplină a colegiului a procedat la audierea lui T.F. și a reclamantei. Comisia dispunea și de documentele medicale referitoare la reclamantă.

15. La 22 noiembrie 2012, comisia de disciplină a pronunțat rezoluția sa și a hotărât că diagnosticul era corect și că tratamentul a fost corespunzător. În schimb, a hotărât că T.F. săvârșise o abatere disciplinară, întrucât nu a demonstrat că a primit în scris consimțământul reclamantei, și l-a sancționat cu mustrare. Comisia de disciplină a sesizat Colegiul Medicilor din România cu ancheta cu privire la C.C., din cauza calității acestuia de membru al Adunării generale a Colegiului Medicilor din București. Urmare a contestației reclamantei, Colegiul Medicilor din România a confirmat această rezoluție, la 20 iunie 2014, și a hotărât că mustrarea aplicată lui T.F. a fost suficientă.

16. Conform informațiilor furnizate de Guvern, necontestate de reclamantă, dosarul care îl viza pe C.C. a fost examinat de comisia de jurisdicție profesională a Colegiului Medicilor din România și apoi de Comisia Superioară de Disciplină a colegiului. Aceste comisii au hotărât că C.C. nu comisese malpraxis. Părțile nu au prezentat copiile deciziilor respective.

17. Reclamanta nu a inițiat o nouă acțiune civilă separată (supra, pct. 4) și nici o acțiune întemeiată pe Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății („Legea nr. 95/2006“).

MOTIVAREA CURȚII

18. Reclamanta invocă art. 6, 8 și 13 din Convenție pentru a se plânde de durata excesivă și de lipsa de eficiență a anchetei penale. Susține că a fost supusă, fără ca aceasta să își dea consimțământul, unui tratament care implica riscuri și se plânde de lipsa despăgubirilor pentru prejudiciul pe care pretinde că l-a suferit.

19. În aplicarea principiului *jura novit curia* [*Radomilja și alții împotriva Croației* (MC), nr. 37685/10 și 22768/12, pct. 126, 20 martie 2018], Curtea va examina cererea numai din perspectiva art. 8 din Convenție. Reamintește că principiile aplicabile au fost rezumate în cauzele *Vilela și alții împotriva Portugaliei* (nr. 63687/14, pct. 73-79, 23 februarie 2021) și *Lopes de Sousa Fernandes împotriva Portugaliei* [(MC), nr. 56080/13, pct. 185-196 și 214-221, 19 decembrie 2017].

20. Curtea va cerceta dacă autoritățile naționale și-au respectat obligația procedurală de a desfășura o anchetă pentru a identifica și eventual a pedepsi persoanele răspunzătoare. Nu va examina excepția de neepuizare ridicată de Guvern, care reproșează reclamantei că nu a inițiat o acțiune în răspundere civilă, capătul de cerere fiind în orice caz inadmisibil din motivele următoare.

21. În speță, Curtea va examina caracterul efectiv în sine al procedurilor urmate, procedura penală și cea disciplinară. Cu toate acestea, reamintește că, în cauzele având ca obiect simpla neglijență medicală, calea civilă are prioritate (*Scripnic împotriva Republicii Moldova*, nr. 63789/13, pct. 31, 13 aprilie 2021, și cauzele citate acolo).

22. Autoritățile competente în materie penală au efectuat acte de urmărire penală și au examinat fișa medicală a reclamantei. Două expertize medico-legale au fost realizate și, conform concluziilor acestora, diagnosticul era corect, tratamentul a fost corespunzător și starea finală de sănătate a persoanei în cauză se explica prin complicațiile dezvoltate după intervenții. Aceste opinii medicale sunt complete în privința împrejurărilor specifice în speță și reclamanta nu a prezentat în fața Curții argumente puternice pentru a pune la îndoială concluziile lor (a se vedea, *a contrario*, *Mehmet Ulusoy și alții împotriva Turciei*, nr. 54969/09, pct. 102-111, 25 iunie 2019, și *Eugenia Lazăr împotriva României*, nr. 32146/05, pct. 83-84, 16 februarie 2010).

Rezultă că organele de urmărire penală au luat măsuri rezonabile și au exclus ipoteza neglijenței medicale.

23. Cauza a fost, desigur, trimisă de instanță la parchet pentru a completa ancheta. Cu toate acestea, în temeiul principiului subsidiarității, sarcina de a remedia situația în ordinea juridică internă revine în primul rând instanțelor naționale [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Vučković și alții împotriva Serbiei* (excepție preliminară) (MC), nr. 17153/11 și alte 29 de cereri, pct. 69-70, 25 martie 2014]. În speță, Curtea reține că organele de anchetă au respectat indicațiile date de instanță. Prelungirea anchetei nu a avut repercusiuni negative asupra caracterului său efectiv în măsura în care aceasta a permis efectuarea unei noi expertize întemeiate pe totalitatea documentelor medicale și pe audierea medicilor curanți ai persoanei în cauză.

24. În ceea ce privește mai exact chestiunea consimțământului, aceasta a fost examinată în cursul anchetei penale. Instanța a constatat că probele aflate la dosar demonstau că persoana în cauză fusese informată în mod corespunzător de medici. Atât parchetul, cât și judecătoria au constatat lipsa consimțământului scris. Or, faptul că au considerat că această lipsă formală nu era de natură penală, ci mai degrabă disciplinară, nu ridică în speță probleme din perspectiva Convenției. Chestiunea a fost examinată totuși în procedura disciplinară împotriva lui T.F. și acestuia i s-a aplicat o sancțiune disciplinară. Conform informațiilor furnizate de Guvern, care nu au fost contrazise de reclamantă, sancțiunea aplicată lui T.F. este definitivă. Chestiunea consimțământului a fost examinată și în procedura disciplinară împotriva lui C.C. Pe baza documentelor de care dispune, Curtea nu poate trage o concluzie decisivă din absența unei sancțiuni împotriva lui C.C. [a se vedea, *mutatis mutandis*, *E.M. împotriva României* (dec.), nr. 20192/07, pct. 55, 3 iunie 2014].

25. Cu privire la durata anchetei penale, nu rezultă că trecerea timpului ar fi avut un impact defavorabil asupra modului în care au fost realizate actele de urmărire penală și care, de exemplu, să ducă la dispariția probelor sau să facă dificilă obținerea de declarații complete [a se vedea, *a contrario*, *Fernandes de Oliveira împotriva Portugaliei* (MC), nr. 78103/14, pct. 139, 31 ianuarie 2019 în care martorii fuseseră audiați între opt și nouă ani după ce faptele avuseseră loc]. Durata anchetei nu a avut, prin urmare, în sine, repercusiuni asupra caracterului său efectiv [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Nicolae Virgiliu Tănase împotriva României* (MC), nr. 41720/13, pct. 171, 25 iunie 2019].

26. Prin urmare, rezultă că ancheta realizată de autoritățile naționale a fost efectivă. Aceasta a permis să se clarifice exactitudinea diagnosticării și a tratamentului aplicat și să se înlăture ipoteza unei neglijențe medicale grave, iar durata acesteia nu a dăunat caracterului său efectiv. Lipsa unui rezultat favorabil pentru reclamantă nu poate în sine să ducă la concluzia că statul pârât nu și-a îndeplinit obligația pozitivă care îi revine în temeiul art. 8 din Convenție (*Lopes de Sousa Fernandes*, citată anterior, pct. 221).

DECIZIA M.C. ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

27. Reiese că cererea trebuie respinsă în temeiul art. 35 § 4 din Convenție.

Pentru aceste motive, în unanimitate, Curtea

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 2 februarie 2023.

Crina Kaufman
Grefier adjunct a.i.

Branko Lubarda
Președinte